

*„A gyémántot gyémánttal csiszolják,
az embert emberrel.”*

A tehetséggondozás feladata és szervezése az iskolaigazgató szemszögéből

Görbe László piarista
Szent Margit Gimnázium, Budapest

Mekkora a bizalma annak a tulajdonosnak, aki egy nagyszerű, műremeket a restaurátorra bíz. A Jóisten ránk, tanárookra, ennél mérhetetlenül többet bízott. Ránk nem egy műremeket, hanem annál mérhetetlenül többet bízott. A tehetséges fiatalokat, az Ő népét. Az ő tehetségüket gondozzuk és az ő kibontakoztatásukat kell elősegítenünk.

A Szent Margit Gimnázium munkatársai, (tanárok, takarítók, karbantartók, irodai dolgozók stb.) az Isteni Megváltóról Nevezett Nővérek Kongregációja, mint fenntartó köré szerveződő közösséghez tartoznak. Azok a szabályok, amelyek a munkánkat és életünket meghatározzák, nem egyszerűen csak a közös munka és élet menetét biztosítják. Hanem egy nagy múltú, magyarságát és kereszténységét megélő közösség értékeit és szellemiségét bízta ránk. Amit közvetítenünk kell a diákoknak és tovább kell építenünk.

Célunk és feladatunk, hogy szintézist teremtsünk egyfelől a műveltség és a keresztény értékrend, másfelől a hit és az élet pólusai között. Olyan közösséget építeni, amelyben kibontakozhat a magyar és keresztény szellemiség. Olyan tehetséges személyiségek formálását kell elősegíteni, akik felelősséget éreznek egymás iránt. Élnek a biztosított lehetőséggel és elősegítik a saját és mások tehetségeinek kibontakozását, a saját közösségük és a magyar nemzet javára. Ugyanakkor nem feledhetjük a következő gondolatokat sem.

*„Az oktatási rendszer csak annyira jó, amennyire a tanárok, akik alkotják.
Az eredményes tanulás elképzelhetetlen színvonalas tanítás nélkül.
A kiváló teljesítményhez gyermekek többségének sikere szükséges!”*

Sajnos, többnyire joggal panaszkodhatnak a tanárok, hogy hiányosak eszközeik, kevés az erejük. Nem egy helyen a munkatársak helyett, rivalizáló kolléganők vagy kollégák veszik körül őket. Lehetetlent nem is várnak tőlünk sem a szülők, sem a nemzet. Amire képtelenek vagyunk, azért felelősség nem terhel bennünket. Amire viszont küldetést kaptunk, amire vállalkoztunk, hogy reményt és tudást adjunk, azt mindegyikünk meg tudja tenni.

Amikor gyermekről, diákról, tanulóról beszélek, akkor természetesen a gimnáziumba járó leányokat és fiúkat is egyaránt értek a továbbiakban.

A tehetségek felismeréséről, neveléséről és kibontakoztatásáról szóló előadás és ebben a dolgozatban megfogalmazott megállapításokat és gondolatokat, egy egyházi iskolában tanító szerzetes igazgatóként teszem. A katolikus iskola küldetésének szemszögéből fogalmazom meg gondolataimat és állításaimat. Remélem, hogy a jelenlevő nem egyházi iskolákban tanító tanárok is tudnak meríteni hasznos gondolatokat a tehetséggondozásukhoz.

Ha valaki elismeri a Teremtő létezését, így önmagát keresztényként kezeli, akkor könnyen viseltetik kellő alázattal embertársai, diákjai és a bennünket körülvevő világ felé. Jézus Krisztus mutatta meg, hogy miért jöttünk a világra, benne a teremtő lélek tökéletessége mutatkozik meg anyagi köntösben. Hogy emberi önzésünk evolúciós zsákutcába vezet, de a közösségért kibontakoztatott tudás pedig teremtő erő lesz.

Ezért a gimnázium jelmondata:

Bizalom és felelősségtudat!

BIZALOM: lényege a természetes és természetfölötti értékek iránti nyitottság. Ennek megfelelően iskolai képzésünk általános jellegű: nem szervezünk speciális képzésű osztályokat, tanulócsoporthat. Ugyanakkor a sok talentumot kapott gyerekeknek megpróbálunk tehetségünk szerint segítségére lenni, hogy adottságuk el ne kallódjék.

FELELŐSSÉGTUDAT: hogy hívő embereket nevelünk, életükbe integrálódik az igényesség, és a világra nyitott műveltség és továbbképzés igénye. Nem hiányozhat belőle az Istenre való nyitottság, valamint a szerető igényesség maguk és mások felé.

Az iskolánk célkitűzése: a sokoldalúan képzett, sokféle feladatra alkalmas, keresztény magyar értelmiség nevelése. Itt értelmiség alatt az egyetemen diplomázott fiatalokat értem. Természetesen nem zárom ki, hogy egyetem nélkül is lehet műveltséget szerezni.

A mai világban sokszor nehéz átörökíteni a hitet, az alázatot, a hagyományokat, mert a körülöttünk levő információ-robbanás, azt is magával hozta, hogy mindent megkérdőjelezünk. Az agyra nehezedő információs nyomás lerontja a hagyományok átörökítésének hatékonyságát. Ennek eredményei az elmagányosodás, a sok vallási szekta, és az önzés. Az elmagányosodás ráadásul az ideális fogyasztók kinevelésének kedvez, lásd a házasított átlak is elvesztették vad rokonainak rengeteg kiváló tulajdonságát (látás, hallás, szaglás, stb.).

A problémák megoldására nyitott tanulókat kell nevelnünk. A tanulóknak mindig mondani szoktam, hogy azt a feladatot, aminek csak egy megoldása van, nem érdemes megoldani. Lehet, hogy van egy kiváló megoldása és azt érdemes újra és újra alkalmazni, de ne feledkezzünk meg az új utakról sem, mert hamar modorossá válhatunk és beszűkülhetünk és ezzel a sikertelenné válunk.

Azért, hogy ezeket meg tudjuk valósítani néhány kérdést tisztázni szeretnék előbb.

A pedagógus-munka

A gazdaság egyik alapvető forrása az emberi munka. Jelenleg még mindig nagyon sokszor az jut eszünkbe, hogy a munka szükséges rossz. Ahol a munkáltató számára költségtenyező, amit a minimumra kell korlátozni. A munkás számára a munka kellemetlenség, ahol feláldozza kényelmét, és a munkabér ezért valami kárpótlás. A törekvés mintha arra irányulna, hogy a munkáltató alkalmazottak nélkül tudjon termelni (automatizáció); és az alkalmazottak szempontjából, pedig úgy tűnik, mintha munka nélkül jutnának jövedelemhez (segély). Természetesen nem vagyok az automatizáció ellen, amennyiben a munkaterhet csökkenti.

A keresztény álláspont szerint a munka, így a pedagógus munka is:

- alkalmat ad az embernek arra, hogy képességeit használja és fejlessze,
- képessé teszi az embert, hogy saját önzését legyőzze, amikor másokkal közös feladat megvalósításán fáradozzék,
- létrehozza az élethez szükséges javakat és szolgáltatásokat.

A szabadidő és a munka az ember életében ugyanannak az életfolyamatnak egymást kiegészítő részei. Csak azon az áron lehet szétválasztani őket, hogy elrontjuk a munka örömet és a szabadidő boldogságát. Ezért a keresztény munkának és szabadidőnek helyes megvalósítása komoly művészetet kíván tőlünk.

Ahhoz, hogy a munka értelmessé váljon, a másik emberre kell irányulnia. Ez természetesnek tűnik a pedagógus munkában, de ha nem valósul meg, embertelenné válik.

A tanárok elégedettsége abból származik, hogy kiváló munkára törekednek, hogy tehetségeket kibontakoztatnak, hiszen általa alkotó és érdemes dolgot tesznek, mások életének, tehetségének kibontakozását segítik elő. Az ilyen munkaszemlélet esetén is, a munkánkban időnként az egyhangúság, és a verejtékes jelleg is jelen van. Azzal is számolhatunk, hogy nem mindig érezzük ennek felemelő jellegét. Nem mindig látjuk át a vezető által meghatározott célt. A munkában jelen kell lenni a bizalomnak, ami a vezető (igazgató) és a tantestület iránt nyilvánul meg.

Jellemző talán a két kőfaragó története, akiket munkájukról kérdeztek. Az egyik arról beszélt, hogy unalmas és egyhangú munkával, kövek faragásával keresi bérét, hogy el tudja tartani családját. A másik kőfaragó ugyanarról a munkáról elégedetten beszél. Örül, hogy részt vehet egy ilyen gyönyörű katedrális építésében.

Részt veszünk-e gyerekek saját katedrálisának építésben, vagy akadályozzuk a munkát.

Ahhoz, hogy a pedagógus munkavállaló munkája értelmessé váljon, a másik ember fejlődésére és szolgálatára kell irányulnia. Ahhoz, hogy ez megvalósuljon szükséges, hogy a jövő iskoláiban a lelkeségnek fontos szerepet kell szánunk. Az iskola, amely minden oktatónak, dolgozóknak és minden pedagógusnak értelmes munkát ad és egyúttal lehetőséget kínál a dolgozó személyiségének fejlődésére is. Az iskolának olyan munkahelynek kell lennie, amelyet a megbízhatóság, a becsületesség, az igazságosság, a tisztelet és gondoskodás jellemez. Ugyanakkor mindig csapatmunkában is kell gondolkodni.

A pedagógus elégedettsége itt abból származhat, hogy kiváló munkára törekedik, hogy értelmes munkát végez, amikor részt vesz egy tehetséges tanuló lehetőségeinek és értékeinek kibontakozásában. Amennyiben hozzáállásukkal emberileg is gazdagítják a fiatalokat, akkor munkájuknak értelmét nagyban megtapasztalhatják.

A mai tanulók nemzedéke

A serdülőkor a fiatalok életének legnehezebben leírható szakasza. A tizenévesek örjítően én központúak, miközben bámulatatos önzetlenségre is képesek. Figyelmük illékony és csapongó, majd órákat tudnak eltölteni látszólag teljesen értelmetlen tevékenységekkel. Gyakran lusták és durvák, ám éppen akkor, amikor a legkevésbé várnánk, szeretetteljesen és segítőkészen fordulnak felénk. Kamaszkornak épp ezt a kiszámíthatatlanságot, a fekete és a fehér, a hideg és forró közötti szélsőséges csapongást nevezzük.

Számunkra, tanárok számára a legnagyobb kérdés, hogy hogyan válnak az általában ígéretekkkel, tehetséggel és elevevel teli gyermekek magabiztos és eredményes, vagy éppen kiábrándult és megkeseredett felnőttekké? A választ jórészt azon események rejtik magukban, amelyekkel a gyermekek tizenkettő és tizenkilenc éves koruk között, azaz a serdülőkorok nevezett életciklusban találkoznak.

Ezt az időszakot nevezték régebben „sorsformáló éveknek”, mert úgy vélték, hogy a felnőttkori személyiség ekkor alakul ki. A gyerekek csak akkor tudnak felelősséget vállalni tetteikért, amikor elég éretté válnak ahhoz, hogy a megfelelő rítusok révén bevezessék őket a felnőtt társadalomba. Ezekre a rítusokra régebben általában a serdülőkor során került sor. Ez jelezte, hogy a fiatal személy immár készen áll a felnőtté válás komoly feladataival való megbirkózásra.

Mára már természetesen tisztában vagyunk azzal, hogy a fiatalok életének első 12 éve sokkal fontosabb annál, mint korábban gondolták. Sőt egyesek az állítják, hogy a korai gyermekkorban átélt élmények egyszer és mindenkorra meghatározzák az ember életét.

A gyermekkor nyilvánvalóan megvan a maga jelentősége a további fejlődés szempontjából. A serdülőkor azonban magában rejti az újrakezdés lehetőségeit, és a gyermekkor élmények alapján megjósolhatatlan új utakat kínál fel. Rengeteg olyan ember van, aki traumákkal és hátrányokkal teli gyerekkort követően teljes és eredményes életpályát élt. Vannak boldog családból származó gyermekek, akiknek nem sikerül önbizalmat szerezniük, felkészületlenül érkeznek a felnőttkorba, és csalódás az életük a szülők és a nevelők számára.

A serdülőkor feladatai közül az a feladatsor látszik könnyebbnek, amelynek során elsajátítjuk a társadalomban való részvételhez szükséges cselekvési mintázatokat. Meg kell tanulniuk, hogy megvan az ideje az alvásnak és az evésnek, a munkának és a tanulásnak, ahogy a pihenésnek és a játéknak is. Ha nem tanulják meg, hogyan összpontosítsanak az előírt feladatokra az előírt időben és az előírt módon, képtelenek lesznek egy felnőtt feladatainak ellátására. Éppen ezért a serdülők és a szülők közötti konfliktusok nagy része olyan egyszerű

dolgok körül forog, mint a reggeli felkelés, a takarítás vagy az esti lefekvés. Felmerülnek nagyobb horderejű kérdések is, például hogy mennyi időt töltsön a serdülő tanulással és mennyit barátaival.

A történet másik, fontosabb fele, hogy a fiatalnak magában kell felépítenie az önfegyelmét. Megélni és érezni, hogy cselekvéseinek értéke van, hogy a társadalom által számára felkínált célok értékesek. Ezek között van olyan, amiért érdemes tehetségét kibontakoztatni. E nélkül a serdülő olyan felnőtté válik majd, amelyben magát zavartnak érzi az életben, és elégedetlen önmagával.

A példaképekben, kivételes személyiségekben leggyakrabban az teszi rájuk a legerősebb benyomást, hogy micsoda energiával és lelkesedéssel élik életüket. A tinédzsereknek meg kell tanulniuk, hogy miként találjanak örömet abban, amit csinálnak. Hogyan adjanak értelmet az életük eseményeinek azáltal, hogy azokat önként elfogadott céljaikra hasznosítják.

A felnőtté válás titkos tantervének feladata a mindennapi élethelyzetekben való megfelelő viselkedés elsajátítása. Hogyan kezeljük a szülőkkel való kapcsolatot. Alakítsunk ki harmonikus viszonyt osztálytársakkal és barátokkal. Hogyan kezeljük az iskolai stresszt, tanuljunk meg felülemelkedni a mindennapi konfliktusokon. A serdülők mindennapi élményeit figyelemmel kísérve megérthetjük, hogy milyen roppant jelentőséggel bírnak ezek az évek.

A serdülőkor megadja azt a szabadságot a fiataloknak, amellyel változtatni tudnak életünk menetén, kibontakoztathatják tehetségüket, amennyiben mi osztályfőnökök és tanárok megadjuk a kellő segítséget. Társadalmunkban a fiatalok a lehetséges életcélok, életstílusok és értékek elképesztő kavalkádjával szembesülnek. Egyre több évet töltenek iskolában gyakorlással, miáltal egyre jobban kitolódik az időpont, amikor a fiatal végre úgy érzi, hogy megszerezte és birtokolja a szakmájához szükséges tudást, kiléphet az életbe.

A társadalom által megfogalmazott feltételek mind nagyobb megterhelést jelentenek a fiataloknak. A serdülőkorra általában jellemző feszültségek fokozottabbá válnak, amikor a fiatal a felnőttkori feladatok sokféleségével, elvont és elmosódott jellegével szembesül. Képtelennek érzi magát arra, hogy elképzelje és megfogalmazza, hogy felnőttként miért és mivel foglalkozik majd. Nagy segítség lehet egy tehetség kibontakoztatásának elősegítése jó példával. Ugyanakkor a szülők, a tanárok, a felnőtt társadalom egyre jobban igyekeznek meghatározni az útjukat és számon kérni a világos válaszokat.

Körülöttük levő értékrend

Manapság az iskola mind személytelenebbé válik, lassanként egyre inkább csak ismereteket közöl, gondolkodási mechanizmusokat alakít ki. Meggyőződést? Egyéniséget? Tehetségek kibontakozását? Nemegyszer csak azok látszatait, esetleg öncsaló büszkeségét. Egy olyan közösség előtt, amely főleg új ismeretek befogadására van beállítva, egy osztályteremben, két csöngetés között nehéz tanúbizonyosságot tenni, személyiségük kialakítását, küldetésük felébresztését segíteni.

Olyan társadalomban, amit ma fogyasztói társadalomnak nevezünk. A fogyasztói társadalom nem gonosz szándékból született, csupán egy hamis, földhözragadt, materialista elképzelésből, illetve a szélsőséges kapitalizmusból. Ennek hátterében olyan ideológia áll, amely szerint az ember akkor lesz boldog, ha minél több hatalma, pénze, élvezeti cikke, fogyasztási eszköze van, minél kevesebb munka árán. Kiegyensúlyozása során a rendszer bálványai lettek a pénz, a siker, a gyönyör, ezeket állította az Isten és a felebaráti szeretet helyébe. Így eluralkodott benne a verseny, a teljesítmény és az önzés, és ezek következményei. Ebben a versenyben eltűnik az emberség, a becsület, a tisztesség, sőt sokszor maga az ember is.

Ma a multinacionális cégek csak a praktikus tudást értékelik, olyanokat, mint a kommunikációs készség, nyelvismeret, kreativitás, életviteli ismeretek, polgári-civil kompetenciák. S ami ezen kívül létezik, az többé-kevésbé a szellemi luxus.

Olyan emberekre számít, akik reklámokkal jól manipulálhatók, akik funkcionálisan analfabéták, hiszen sohasem olvastak vagy írtak hosszabb szövegeket. Akik számára csak a napi örömadag-mennyiség a fontos. Amikor a legfontosabb médiaüzenet: „ez neked jár, mert megérdemled.” (Azt nem fogalmazza meg, hogy miért jár, és miért érdemli meg.)

A fogyasztói társadalom emberének nincs ideje megállni, magába nézni, imádkozni, másokra figyelni. Rohan a „feltörekvés”, a teljesítmény után, vagy rohan az izgalom, a gyönyör után (amire a reklámok hívják). Aki nem tud elcsendesülni, nem tud magába nézni, az nem képes arra sem, hogy a másik lelke mélyéig nézzen, hogy mély kapcsolatra törekedjen, nincs tapasztalata arra, hogy szeressen.

Az amerikai társadalom kutatói már az 1970-es években rámutattak arra, hogy a fogyasztói társadalom milyen mértékben teszi tönkre az embert, a családot, a kapcsolatokat. Ezek a szociológusok voltak, akik először megfogalmazták, hogy egyedül a mély vallásosság, a vallásos közösségek azok, amelyek megmenthetik az embereket ettől a gyilkos kórtól. A mi feladatunk, hogy ennek a gyilkos kórnak a hatásaira figyelmeztessük a mai fiatalokat, hogy kiépíthessék saját védekező rendszerüket. Ennek egyik terepe az iskola. Az itt élő diákok közösségeinek építését végző pedagógusok lehetséges feladatairól szeretnék néhány gondolatot megfogalmazni.

A generációk szerepe

A generációk váltakozása nem újdonság a hétköznapi emberek számára. Mindig voltak idősebbek és fiatalabbak, akik egymás környezetében éltek. Az idősebb generációk sosem értették meg a fiatalokat, ma is számos konfliktushelyzet adódik abból, ha eltérő generációs értékeket képviselők találkoznak. Az eltérő korosztályok között mindig jelentős különbségek adódtak. Ez abból következik, hogy az egyes generációk más és más *értékkorientációval* rendelkeznek.

A generációkkal kapcsolatos fogalmak és megállapítások nagy része ma is kialakulóban van és nem általános. Az általam használt megállapításokat nagyrészt Tari Annamária idevágó kutatásai alapján megírt tanulmányokból merítettem és sűrítettem össze.

X generáció

Az X generáció tagjai az új technikai vívmányokat nehezebben fogadják be, mint a későbbi, fiatalabb generációk, de képesek megújulásra, és sokkal könnyebben alkalmazkodnak a felgyorsult élethez, mint az előző generációk. Előbbiek talán annak tudhatók be, hogy a mai 40-50 évesek fiatalon lázadók voltak, és szüleik úgy tekintettek rájuk, mint egy kezelhetetlen generációra.

Az X generáció jellemzőit így fogalmazhatjuk meg: Olyan világba születettek, melyben meghatározó volt a gazdasági stabilitás hiánya, és magas volt a válások száma. A disco, a hip-hop kultúra, később a videójátékok és a televízió fontos szerepet töltek be életükben. Individualisták, és szkeptikusak a hatalommal szemben. A korosztály marketing szempontból kevésbé jelentős, méretük és alacsony vásárlóerejük végett.

Ugyanakkor jellemzi őket a megbízhatóság, az elmélyült szakmai igényesség, a magas motiváció és a karrierizmus. Fontos számukra a státus, a pénz és a társadalmi ranglétrán elfoglalt hely. Ugyancsak jellemzi őket az érzelmi kiürülés, bezárulás, az elmagányosodás és a szocializációs igényük gyengül.

Y generáció

Az Y generáció tagjainak megszületése bizonyos megközelítések szerint 1985 és az 1900-as évek vége közé tehető. A csoportra jellemző a gyakorlatiasság és a „technológia-örület”, hiszen nagyrészt már kisiskolás korukban találkoztak a számítástechnikai eszközökkel és a

mobiltelefonnal. Tanúja számos elektronikus szerkezet és technológia széles körű fejlődésének (internet, média, stb.).

Jártas a technológia világában, globálisan bekapcsolódott a világhálóba. Rugalmas és okos, különböző kultúrák iránt toleráns. Tartalom- és tudásorientáltak, nagymértékben jellemző rájuk a multikultúra. Egyszerre szinte az összes platformon jelen vannak, mindegyikre figyelnek. A koncentrálókéességük időtartama alacsony, a gyorsaságot többre értékelik a pontosságnál. Munkára, tanulásra nem motiváltak, de jellemzi őket kiszámíthatatlanság, a véletlenekben bizás, a céltalan nyomulás és a fegyelmetlenség.

Z generáció

Bizonyára nem túlzás állítani, diákjaink egy születőfélében levő új világrend gyermekei, elsősorban X nemzedék gyermekei. Erre a nemzedékre még erősen hatnak a tradicionálisan egységes világmépű és kultúrájú társadalom értékei, a multikulturális világ azonban már ott kopogtatott az ablakon.

A szociológiai felmérések szerint az úgynevezett Z-generáció tagjai – az 1996 után születettek – a felnőttekre már nem úgy tekintenek, mint a példaképekre (mások szerint viszont nagyon figyelnek). Mert az általuk közvetített értékvilág – állítólag – már nem vonzó számukra. Mi több, minél előbb szeretnének részesülni a fogyasztói társadalom kínálta javakból.

Ez a generáció az, amely már a fogyasztás mámorában képes elképzelni életét. Ez a globális NET-generáció, a legkésőbbben szülő anyák gyermekei, a legkisebb létszámú generáció, a legoktatottabb korosztály. Várható élethossza a leghosszabb. Internethez kötött, „bedrótozott” nemzedék, okosak, igen fejlett a problémamegoldó-képességük, gyakorlatiasak, jól osztják meg a figyelmüket.

Számukra nem vonzó a családi-lét, kényelmesebb a „mama-hotelben” maradni, azaz korántsem nevezhetők lázadónak, inkább egyfajta passzív-agresszív ellenállás jellemzi tagjait. A legtöbb esetben a pedagógusok sem tudnak példaképpé válni. Szemükben a tanár csak rosszul fizetett „balfácán”, „lúzer”, aki valamiféle elavult világmép jegyében folyton-folyvást csak próbálkozik, erőlködik, vajmi kevés eredménnyel.

Világmépünk rendkívül én-centrikus, melyet a narcisztikus érzelmek táplálnak. Ügyesek, talpraesettek, akik nagyobb önállóságot követelnek maguknak. Ugyanakkor a számítógépek kínálta virtuális barátságok kiszolgáltatottjai, akik társas mivoltukat is a számítógépek mellől élik, azaz online-világban élnek. Ugyanakkor vágnak a számítógépeken túli offline világba is, hiszen – paradox módon – mindennél jobban vonzzák őket a valóságos élmények.

S mit látnak a felnőttek világából? Egy pénzhajhászó, felőrlődött társadalmat, meglehetősen boldogtalan emberekkel, gyakran elkapkodott párkapcsolatokkal, szüleik marakodós házasságával, napi tizenkét órasi munkát. Ami, valljuk meg, nem túlvonzó – egy tótágast álló világról tanúskodik.

Sommás megállapítások szerint a mai magyar családot csak a hűtőszekrény és a tévé köti össze. És ebben a helyzetben a szülők emberi hitele is megcsappant. Mindezeknek aggasztó következménye a gyermekek elmagányosodása. S mi pedagógusok tudjuk-e oldani a gyermekek magányát és bizonytalanságérzetét?

Miközben ők ott vergődnek a Világháló fogságában – egy meglehetősen szabályok és normák nélküli világban élnek. Ahonnét hiányoznak az előző nemzedékek korlátozó kerítéslecei. A pedagógusok egy része is sokszor azon kevés és bizonytalanul felállított, de mégis biztonságot adó kerítéslece lebontásával foglalkozik, és ezzel ártja a legtöbbet.

A Z generáció megszólítása

Hogyan bánjunk velük? A felmérések szerint értelmi szinten felnőttként, érzelmi szinten gyerekként. Mivel ezen a téren fejletlenebbek, a hozzájuk vezető út is az érzelmeken keresztül vezet.

Az önmaguk kiteljesedésével foglalatostkodó felnőttek kevés figyelmet szánnak rájuk, ezért épp erre van leginkább szükségük. A felnőttek odaadó figyelmére, hogy valaki meghallgassa őket, őszintén kíváncsi legyen rájuk. Bármennyire is önállóak akarnak lenni, ránk, pedagógusokra van a legnagyobb szükségük.

Egyfelől a hagyományos tekintélyelv megkérdőjelezésének lehetünk tanúi, mely jórészt a korábbi értékrendek elbizonytalanodásának a következménye. Diákjaink jórészt ellenőrizhetetlen információözönben élnek, amely elveszi tőlük a „hamvas” gyermekkor biztonságát. A pedagógus már nem írhat tiszta lapra, mint nemrégén még tehette. Már korántsem a mindentudás letéteményese, csak korlátozottan ismerheti meg tanítványainak ismeretvilágát.

A hagyományos közösségi értékek – mint jó magaviselet, az engedelmesség, az udvariasság, a másik megértésére törekvés – helyére gyakran az önérvényesítés technikai kerültek: a vezetőkészség, az öntudatos magatartás, az önépítés, a határozottság, a fantázia. Az osztályfőnöki órák révén a gyakorlati ismereteknek is be kell költözniük az iskola falai közé.

Motiváció szerepe

A tanár hivatásának lényegéből fakad, hogy példaképnek kell(ene) lennie. A társadalom fokozottan etikus magatartást vár el tőle. Mozdulataid, gondolkodásmódod, hanghordozásod, szóhasználatod, megszokásaid tovább élnek tanítványaidban. Amit mondasz, az hiteles legyen. Lehetsz szemükben esendő, de semmiképpen ne légy hiteltelen. Ha tévedtél, ismerd be, vagy ígérd meg, hogy utánanézel a pontos adatoknak.

A pedagógus időtálló értékeinek néhány elemét felidézném katolikus iskolában:

- legyen gyakorló keresztény és ismerje vallásának alapjait,
- legyen sugárzó személyiség, akivel érdemes barátságot kötni,
- rendelkezék szilárd erkölcsi alapokkal, amelyeket rugalmasan tud alkalmazni,
- legyen lelkileg egészséges, aki megőrzi lelki nyugalmát gondok között,
- rendelkezzen távlatos gondolkodással, akik nem a jelen talmi értékei irányítanak,
- pedagógiai optimizmus jellemezze, aki számára nincs elveszett diák,
- legyen képes a mindenkori megújulásra, tudjon nevetni önmagán,
- amikor dühös a diákra, akkor sem haragudjon rá,
- szolidan, de igényesen öltözködjön és alkalomhoz illően,
- fogadja el, hogy az ember esendő lény, akinek a botló diákok kibontakozását is elő

kell segíteni.

Elitképzés problémája

A diákokkal kapcsolatban ez azt jelenti, hogy a meglevő tehetségeket felkaroljuk, támogatjuk és megpróbáljuk tovább gazdagítani. Ennek semmiképpen nem mond ellent, hogy követelményeket támasztunk velük szemben, valamint hogy teljesítményüket meghatározott mérce szerint értékeljük. A külső elvárások, a világos követelményrendszer és ennek megfelelő értékelés segíti növekedésükben a diákokat. Így felfigyelhetnek arra, hogy a teljesítményüket figyelemmel kísérik, és megfelelően értékelik. Ez megnöveli az intellektuális és emberi növekedésük miatt érzett örömeiket. A keresztény nevelés szempontjából cél olyan fiatalok képzése, akik jobban igyekeznek a közjóért tevékenykedni.

Az a tehetséges diák, akit úgy engedtek ki az iskolából, hogy sohasem zavarta a tanítás rendjét, sohasem kellett aggódni érte, mindig kifogástalanul tanult és visszaadott mindent, stb. valószínűleg nem annyira képzett a közjó szolgálatára, mint az, aki meg-tanult ellentmondani is, és kérdéseket feltenni. Aki civil kurázsiról tett tanúbizonyságot a tekintéllyel szemben is elviselte az esetleges feszültségeket. Meg-tanult különbséget tenni a tudni érdemes és a jelentéktelen dolgok között. Aki képes volt problémákat megfogalmazni, és képes volt az emberi élet szabad, „szent” helyein tartózkodni, ahol nem uralkodnak az egymás közötti

versengés törvényei.

Egyszóval az iskolai élet egyszerű, fáradságos, kevésbé látványos napjainak arról kell szólnia, hogy a tehetséges diákok kreatívan bánjanak a tananyaggal, a tananyag kapcsán saját életükre reflektáljanak. Hogy az így hozott szabad ítéleteikkel kialakítsák kapcsolatukat a tananyaggal és tudják a közjót és embertársuk javát is szem előtt tartani.

Nagyon figyeljünk arra, hogy a tehetséggondozás nem jelent nyugtalanságot és kifulladásztó versengést, hanem állandó megelégedéssel párosult elégedetlenséget. Nagyon meg vagyunk elégedve Istennel, aki szeret minket. Jézussal, aki életét adta értünk. A sok jó emberrel, szülőkkkel, tanárokkal, barátokkal, akik szeretetükkel körülvesznek bennünket. Ugyanakkor elégedetlenek is vagyunk: mert hol vagyunk még attól, hogy ezt viszonzni tudjuk legalább kis mértékben.

A tehetséggondozás keretei

Az általános megfogalmazáson túl a tényleges iskola programot a törvények és rendeletek, alapján kell megszerkeszteni. Ezt minden tanári közösségnek meg kell tenni. Ennek alapján a Pedagógiai Program és a helyi tanterv határozza meg az iskola tanítási rendjét. Természetes ezeknek meg kell felelni a törvényi előírásoknak. Ugyanakkor a törvények szabadságot is adnak, amivel élni lehet. A köznevelési törvény ide vágó részeit idézem.

2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről¹

26. § (1) *A nevelő és oktató munka az óvodában, az iskolában, a kollégiumban pedagógiai program szerint folyik. A pedagógiai programot a nevelőtestület fogadja el és az intézményvezető hagyja jóvá. A pedagógiai program azon rendelkezéseinek érvénybelépéséhez, amelyekből a fenntartóra, a működtetőre többletkötelezettség hárul, a fenntartó, a működtető egyetértése szükséges. A pedagógiai programot nyilvánosságra kell hozni.*

(2) *Az iskola pedagógiai programjának részeként, ha e törvény másként nem rendelkezik, a miniszter által kiadott kerettanterveket kiegészítve helyi tantervet készít. A helyi tanterv megnevezi az oktatásért felelős miniszter által kiadott kerettantervek közül választottat és rendelkezik a kerettantervben meghatározott, a kötelező és nem kötelező tanórai foglalkozások időkerete legfeljebb tíz százalékanak felhasználásáról. A kollégium az érdekelt iskola pedagógiai programját figyelembe véve készíti el a pedagógiai programját.*

A köznevelési törvényt a következő rendelkezés értelmezi:

20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról

§ (1) *Az iskola pedagógiai programja meghatározza*

a) az iskola nevelési programját, ennek keretén belül

aa) az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelveit, értékeit, céljait, feladatait, eszközeit, eljárásait,

ab) a személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatokat,

ac) az alapfokú művészeti iskola kivételével a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokat,

ad) a közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatokat,

ae) a pedagógusok helyi intézményi feladatait, az osztályfőnöki munka tartalmát, az osztályfőnök feladatait,

af) a kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendjét,

ag) a tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának rendjét,

ah) a szülő, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partnerei kapcsolattartásának formáit,

ai) a tanulmányok alatti vizsgák és az alkalmassági vizsga szabályait, valamint középfokú iskola esetében a szóbeli felvételi vizsga követelményeit,
aj) a felvétel és az átvétel - Nkt. keretei közötti - helyi szabályait, valamint szakképző iskola tekintetében a szakképzésről szóló törvény felvételre, átvételre vonatkozó rendelkezéseit,
ak) az alapfokú művészeti iskola kivételével az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai tervet,

b) az iskola helyi tantervét, ennek keretén belül

ba) a választott kerettanterv megnevezését, ideértve bármely, az oktatásért felelős miniszter által kiadott vagy jóváhagyott kerettantervek közül választott kerettanterv megnevezését,

bb) a választott kerettanterv által meghatározott óraszám feletti kötelező tanórai foglalkozások, továbbá a kerettantervben meghatározottakon felül a nem kötelező tanórai foglalkozások megtanítandó és elsajátítandó tananyagát, az ehhez szükséges kötelező, kötelezően választandó vagy szabadon választható tanórai foglalkozások megnevezését, óraszámát,

bc) az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elveit, figyelembe véve a tankönyv térítésmentes igénybevétele biztosításának kötelezettségét,

bd) a Nemzeti alaptantervben (a továbbiakban: Nat) meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályait,

be) az alapfokú művészeti iskola és a kollégium kivételével a mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módját, ha azt nem az Nkt. 27. § (11) bekezdésében meghatározottak szerint szervezik meg,

bf) a választható tantárgyak, foglalkozások, továbbá ezek esetében a pedagógusválasztás szabályait,

bg) középiskola esetén azon választható érettségi vizsgatárgyak megnevezését, amelyekből a középiskola tanulóinak közép- vagy emelt szintű érettségi vizsgára való felkészítését az iskola kötelezően vállalja, továbbá annak meghatározását, hogy a tanulók milyen helyi tantervi követelmények teljesítése mellett melyik választható érettségi vizsgatárgyból tehetnek érettségi vizsgát,

bh) középiskola esetén az egyes érettségi vizsgatárgyakból a középszintű érettségi vizsga témaköreit,

bi) a tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módját, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formáit, valamint a magatartás és szorgalom minősítésének elveit,

bj) a csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezésének elveit,

bk) a nemzetiséghez nem tartozó tanulók részére a településen élő nemzetiség kultúrájának megismerését szolgáló tananyagot,

bm) az alapfokú művészeti iskola kivételével az egészségnevelési és környezeti nevelési elveket,

bn) a gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedéseket,

bo) a tanuló jutalmazásával összefüggő, a tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elveket,

bp) a nevelőtestület által szükségesnek tartott további elveket,

bq)¹¹ középiskola esetében a 11-12. évfolyamon az emelt szintű érettségire történő felkészítéshez az emelt szintű oktatásban alkalmazott fejlesztési feladatokat és követelményeket a Nat és az érettségi vizsga részletes követelményeiről szóló 40/2002. (V. 24.) OM rendelet alapján,

c) szakképző iskola esetén a szakmai programot,

d) amennyiben az általános iskola egész napos iskolaként működik, az oktatásért felelős miniszter által kiadott, vagy saját maga által kidolgozott és az Nkt.-ben meghatározottak szerint jóváhagyott nevelési-oktatási programot.

(2) Az iskola valamennyi évfolyamát átfogó helyi tantervet használ.

(3) Az iskola pedagógiai programja - a szakképzés kivételével - meghatározza az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályait, szükség esetén különbözőzeti vizsgával, egyéni segítségnyújtással, türelmi idő biztosításával vagy évfolyamisméltléssel.

(4) A nevelőtestület és az intézményvezető döntése alapján a pedagógiai program tartalmazza az iskolában alkalmazott sajátos pedagógiai módszereket, beleértve a projektoktatást is. A projektoktatás során a témaegységek feldolgozása, a feladat megoldása a tanulók érdeklődésére, a tanulók és a pedagógusok közös tevékenységére, együttműködésére épül a probléma megoldása és az összefüggések feltárása útján.

(5) Az iskola pedagógiai programjában meg kell határozni

a) az iskolai írásbeli, szóbeli, gyakorlati beszámoltatások, az ismeretek számonkérésének rendjét,

b) az otthoni, napközis, tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elveit és korlátait,

c)¹² a tanuló magasabb évfolyamra lépésének feltételeit.

(6) Ha az általános iskolában a Nat Művészetek műveltségi területen vagy az annak megfelelő tantárgy keretei között emelt szintű oktatás folyik, továbbá ha a szakiskola vagy a szakközépiskola művészeti szakmai vizsgára készít fel, az iskola, valamint az alapfokú művészeti iskola pedagógiai programja előírhatja, hogy a tanuló a kötelező tanórai foglalkozások keretében tanítási napokon nyolc és tizenhat óra között köteles részt venni művészeti próbákon és előadásokon. Az alapfokú művészeti iskola e feladatkörében a tanulók közismereti iskolai feladatait figyelembe véve határozhatja meg a kötelező részvételt a művészeti próbákon és előadásokon.

(7)¹³ Az iskolában folyó szakképzés szakmai programjának elkészítésére a szakképzésre vonatkozó jogszabályok rendelkezéseit kell alkalmazni.

(8) Az iskola a szakmai előkészítő ismereteket a központi program, kerettanterv vagy a Nat, továbbá az érettségi vizsga vizsgatárgyainak követelményei alapján építi be a helyi tantervébe.

(9)¹⁴ A két tanítási nyelvű iskola a két tanítási nyelvű iskolai oktatás irányelvének kiadásáról szóló jogszabály, a nemzetiségi nevelést-oktatást végző iskola a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve és a nemzetiség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló jogszabály alapján készíti el helyi tantervét.

15. § (1) Az iskola igazgatója minden év április 15-éig elkészíti és a fenntartó jóváhagyását követően közzéteszi a tájékoztatót azokról a tantárgyakról, amelyekből a tanulók választhatnak, középiskolában tájékoztatást ad továbbá az érettségi vizsgára történő felkészítés szintjéről is. A tájékoztatónak tartalmaznia kell, hogy a tantárgyat előreláthatóan melyik pedagógus fogja oktatni. A tájékoztató elfogadása előtt be kell szerezni az iskolaszék, ennek hiányában a szülői szervezet és az iskolai diákönkormányzat véleményét. Ha az iskolában nemzetiségi iskolai nevelés és oktatás folyik, ki kell kérni az érintett helyi nemzetiségi önkormányzat véleményét is.

(2)²¹ A tanuló május 20-áig jelentheti be a tantárgy és a felkészülési szint megválasztásával kapcsolatos döntését. Ha a tanuló iskolakezdés vagy iskolaváltás miatt nem tud élni a választási jogával, kérelmének elbírálása előtt egyeztetni elképzeléseit az iskola igazgatójával vagy az igazgató által kijelölt pedagógussal.

A képesség-kibontakoztató és az integrációs felkészítés szabályai

171. § (1)²⁴⁵ Az általános iskola és a középfokú iskola a tanuló szociális helyzetéből és fejlettségéből eredő hátrányának ellensúlyozása céljából képesség kibontakoztató vagy integrációs felkészítést szervez, amelynek keretei között a tanuló egyéni képességének, tehetségének kibontakoztatása, fejlődésének elősegítése, a tanuló tanulási, továbbtanulási esélyének kiegyenlítése folyik. Mindkét felkészítés alapelve az oktatás méltányosságának erősítése és a tanulók iskolai sikerességének elősegítése, a tanulói előrehaladást támogató korszerű módszerek, a társadalmi-gazdasági helyzetből eredő hátrányok enyhítését segítő

pedagógiai tevékenység, a tanulói közösségfejlesztés, a család bevonása és támogatása, valamint az esélyteremtést hatékonyan támogató intézményfejlesztés és módszertani megújulás révén. Az alapelveknek megfelelő pedagógiai rendszer magában foglalja az elvárt eredmények intézményi szintű meghatározását, célrendszerét és a szükséges beavatkozások tervezését, a tanulási és tanítási folyamatot segítő eszközrendszer keretében egyéni haladási ütemet segítő differenciált és kooperatív tanulásszervezést, az önálló tanulási képesség kialakítását, a tanulók kreatív tevékenységére épülő foglalkozásait, a tanulási motivációt erősítő és fenntartó tevékenységeket, a tanulmányi előrehaladást segítő képességfejlesztő programokat, az átmenetek segítségét a tanulói előrehaladás, valamint az intézményi, illetve telephelyi szintű teljesítmény rendszeres értékelését.

(2)²⁴⁶ Integrációs felkészítésben vesznek részt azok a képesség-kibontakoztató felkészítésben részt vevő tanulók, akik egy osztályba, osztálybontás esetén egy csoportba járnak azokkal a tanulókkal, akik nem vesznek részt a képesség kibontakoztató felkészítésben. A képesség kibontakoztató és az integrációs felkészítés (a továbbiakban: képesség kibontakoztató felkészítés) megszervezése nem járhat együtt a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók elkülönítésével.

(2a)²⁴⁷ A képesség kibontakoztató felkészítés keretében - a tanuló egyedi helyzetéhez igazodva - biztosítja az iskola

- a) a személyiségfejlesztéssel, közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatokat,
- b) a tanulási kudarcnak kitett tanulók fejlesztését segítő programot,
- c) a szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységet.

(3) A képesség kibontakoztató felkészítésben részt vevő tanulók nevelése-oktatása a többi tanulóval együtt, azonos osztályban, csoportban folyik.

(4) A képesség-kibontakoztató felkészítésben részt vevő tanulók nevelése-oktatása, tudásának értékelése az oktatásért felelős miniszter által kiadott program alkalmazásával történik.

(5)²⁴⁸ A képesség kibontakoztató felkészítésben az a tanuló vesz részt, aki a Gyvt. 67/A. §-a alapján, figyelemmel a Gyvt. 161/Q. §-ában foglaltakra, hátrányos helyzetűnek minősül. A hátrányos helyzetű tanulók számának megállapításánál a sajátos nevelési igényű hátrányos helyzetű tanulókat csak akkor kell figyelembe venni, ha iskolai nevelésük, oktatásuk a többi tanulóval együtt, azonos iskolai osztályban, csoportban történik. Azokat a sajátos nevelési igényű tanulókat, akik a fogyatékoság típusának megfelelően létrehozott osztályban, csoportban teljesítik tankötelezettségüket, és akikről a szakértői bizottság által kiadott szakvélemény megállapította, hogy kizárólag a többi tanulóval elkülönítetten oktathatóak, a hátrányos helyzetű tanulók számának, arányának meghatározására irányuló valamennyi számításnál figyelmen kívül kell hagyni. A hátrányos helyzetű tanulók e rendelet alapján meghatározott száma, aránya az adott tanév során az adott tanév októberi létszámstatisztikában megállapított létszámhoz, arányhoz igazodik.

(6)²⁴⁹ Az iskola igazgatója felveheti a képesség kibontakoztató felkészítésbe azt a tanulót is, aki nem hátrányos helyzetű, feltéve, hogy a tanuló rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül. Az így felvehető tanulók létszáma azonban nem haladhatja meg az adott osztályba felvett, képesség kibontakoztató felkészítésben részt vevő tanulók létszámának harminc százalékát, tört létszám esetén felfelé kerekítve.

172. § (1)²⁵⁰ A képesség kibontakoztató felkészítésben részt vevő tanuló - az oktatásért felelős miniszter által kiadott program szerinti egyéni fejlesztési terv alapján történő - haladását, fejlődését, továbbá az ezeket hátráltató okokat az osztályfőnök és az egyéni fejlesztésben részt vevő pedagógusok legalább háromhavonta értékeli. Az értékelésre meg kell hívni a tanulót, kiskorú tanuló esetén a tanuló szülőjét, indokolt esetben a gyermekjóléti szolgálat, a gyámhatóság és a nevelési tanácsadó képviselőjét.

(2) A képesség kibontakoztató felkészítést az intézmény a külön jogszabályban erre kijelölt szervezettel kötött együttműködési megállapodás alapján, a szervezet szakmai támogatásával

szervezi meg, amely szakmai szolgáltatás kiterjed az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló törvény 31. §-a szerinti önkormányzati intézkedési terv közoktatási esélyegyenlőségi intézkedési terve elkészítésének támogatására is. A szervezet minőségirányítási követelményeknek megfelelő szakmai támogató rendszert épít ki és működtet a minőségi pedagógiai szolgáltatáshoz történő hozzáférés érdekében, továbbá a képesség kibontakoztató felkészítésben részt vevő intézmény az érintett tanuló programnak megfelelő fejlesztése céljából készített intézményi fejlesztési terv megvalósításában történő előrehaladás folyamatos nyomon követése mellett szakmai-módszertani fejlesztő munkát végez.

(3) Nem nyújtható többlettámogatás a képesség kibontakoztató felkészítéshez, ha

a)²⁵¹ az általános iskola székhelye és tagintézménye, tagintézményei azonos településen, azonos fővárosi kerületben működnek, és ezek között az adott székhelyre, tagintézménybe járó hátrányos helyzetű tanulók létszámának az adott székhelyre, tagintézménybe járó összes tanuló létszámához viszonyított aránya eltérő, amennyiben ez az eltérés bármely két tagintézmény, továbbá bármely tagintézmény és a székhely között meghaladja - tört létszám esetében felfelé kerekítve - a huszonöt százalékpontot. A különböző településen lévő székhely és tagintézmények esetén az eltérést csak az adott településen lévő székhely, tagintézmények esetében kell vizsgálni;

b)²⁵² az általános iskolában évfolyamonként több osztály működik, és évfolyamonként az egyes osztályokban a hátrányos helyzetű tanulók létszámának az osztályba járó összes tanuló létszámához viszonyított aránya (a továbbiakban: osztályon belüli arány) eltérő az osztályok között, amennyiben ez az eltérés meghaladja - tört létszám esetében felfelé kerekítve - a huszonöt százalékpontot. Tagintézmények esetén az eltérést csak az adott tagintézményen belül kell vizsgálni. Amennyiben bármely feladat ellátási helyen összevont osztály és nem összevont osztály egyaránt működik, az összevont osztály osztályon belüli arányát az összevonásban érintett évfolyamok osztályon belüli arányának átlagával kell összehasonlítani;

c)²⁵³ a településen, a fővárosi kerületben több általános iskola működik, és azok bármelyikében a hátrányos helyzetű tanulók iskolán belüli aránya a településen vagy az adott kerületben működő összes iskolában a hátrányos helyzetű tanulók létszámának a település vagy az adott kerület összes iskolájába járó tanulók létszámához viszonyított arányához (a továbbiakban: települési arány) képest - tört létszám esetében felfelé kerekítve - több mint huszonöt százalékponttal eltér.

(4) A (3) bekezdés c) pontja tekintetében a települési arány megállapításához a nem állami intézményfenntartó által működtetett iskolák tanulói összetételét is vizsgálni kell, ha köznevelési megállapodás alapján vagy az Nkt. 32. § (2) bekezdése szerinti egyoldalú nyilatkozattal közreműködik az önkormányzati feladatellátásban, figyelembe véve az Nkt. 31. § (2) bekezdés a) pontjában foglaltakat. A nem állami intézményfenntartó által működtetett iskolák esetében az arányszámítást a helyben lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező tanulókra kell vonatkoztatni.

(5)²⁵⁴ A képesség-kibontakoztató felkészítést valamennyi évfolyamon, osztályban meg kell szervezni abban az esetben, ha az adott osztályban van hátrányos helyzetű tanuló. Ha valamelyik osztályban nincs hátrányos helyzetű tanuló, az osztályban a képesség-kibontakoztató felkészítést nem lehet megszervezni.

(6) E § alkalmazásában általános iskola alatt többcélú intézmény esetén az általános iskolai intézményegységet kell érteni.

110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról

A tanórai foglalkozások iskolai megszervezésére vonatkozó rendelkezések

7. § (1) *A nemzeti köznevelésről szóló törvény 27. § (1) bekezdés szerinti tanórai foglalkozások megszervezhetők a hagyományos, tantermi szervezési formáktól eltérő módon, így különösen projektoktatás, erdei iskola, múzeumi foglalkozás, könyvtári foglalkozás, művészeti előadáshoz vagy kiállításhoz kapcsolódó foglalkozás formájában is, amennyiben biztosított az előírt tananyag átadása, a követelmények teljesítése, a tanítási órák ingyenessége, a tanulói terhelés korlátozására vonatkozó rendelkezések megtartása.*

(2) *Ha az iskolai nevelés-oktatást összevont osztályban szervezik meg, a tanórai foglalkozásokat az osztatlan nevelés-oktatás sajátosságainak figyelembevételével, a közös és az osztott órák arányát meghatározva kell beépíteni a helyi tantervbe.*

(3) *Ha az iskola emelt szintű oktatást szervez, az emelt szintű oktatásban érintett évfolyamokon és tanulócsoportokban*

a) idegen nyelv, matematika, magyar nyelv és irodalom, továbbá nemzetiségi nyelv és irodalom esetén legalább heti öt,

b) minden egyéb tantárgy esetében legalább heti négy tanórai foglalkozást kell biztosítani.

(4) *Ha az iskola emelt szintű oktatást szervez, az emelt szintű oktatásban érintett évfolyamokon és tanulócsoportokban több tantárgy együttesét érintő komplex emelt szintű oktatás esetén legalább egy érintett tantárgyra vonatkozóan, legalább a 11-12. évfolyamon a (3) bekezdés szerinti követelményeket kell érvényesíteni.*

Középfokú nevelés-oktatás szakasza, gimnázium, 9–12. évfolyam

Célok, feladatok

A középiskola általános célja, hogy érvényesítse a humánus értékeket, közvetítse az egyetemes és nemzeti kultúra alapértékeit, testi és lelki egészségre törekvő, az emberi kapcsolatokban igényes felnőtteket, demokratikus elveket követő állampolgárokat neveljen, akik képesek a társadalmi, gazdasági, technikai változások követésére és az ezekhez alkalmazkodó cselekvésre.

A gimnáziumban az általános műveltséget megalapozó, valamint érettségi vizsgára és felsőfokú iskolai tanulmányok megkezdésére felkészítő nevelés-oktatás folyik. Fejlesztő célú képzési tartalmakkal, problémakezelési módokkal, hatékony tanítási-tanulási módszerekkel készíti fel tanulóit arra, hogy a tudás – az állandó értékek mellett – mindig tartalmaz átalakuló, változó, bővülő elemeket is, így átfogó céljaival összhangban kialakítja a tanulóknak az élethosszig tartó tanulás igényét és az erre való készséget, képességet.

A középiskola feladata, hogy előmozdítsa a tanulás belső motivációinak, önszabályozó mechanizmusainak kialakítását, fejlesztését; a nevelési-oktatási folyamat segítse elő a tanulók előzetes ismereteinek, tudásának, nézeteinek feltárását, adjon módot tudásuk átrendezésére, továbbépítésére, integrálására.

A nevelési-oktatási folyamat egyszerre egységes és differenciált: megvalósítja az egyéni sajátosságokra tekintettel levő differenciálást és az egyéni sajátosságok ismeretében az egységes oktatást.

Az egyéni különbségek figyelembevételének fontos területe a tehetséggondozás, amelynek feladata, hogy felismerje a kiemelkedő teljesítményre képes tanulókat, segítse őket, hogy képességeiknek megfelelő szintű eredményeket érjenek el és alkotó egyénekké váljanak. A tanuló csak akkor képes erre, ha lehetőséget és bátorítást kap. A megfelelő oktatási módszerek, munka- és tanulásszervezési formák serkenthetik az egyéni különbségek kibontakozását. Az egyéni fejlesztési programok, a differenciálás különböző lehetőségei során a pedagógusok megfelelő feladatokkal fejlesztik a tehetséges tanulókat, figyelik fejlődésüket, és az adott szakasznak megfelelő kihívások elé állítják őket.

Ezeket a törvényi és rendelkezési helyeket a Szent Margit Gimnáziumban a következő módokon alkalmazzuk. Egyik legfontosabb feladat az iskola céljának meghatározása a

Pedagógiai Program része. Nálunk az egyik cél az egyetemi tanulásra való felkészítés.

Az intézményi nevelő-oktató munka célja (Pedagógiai Program)

Pedagógiai munkánk célja a Szent Margit Gimnáziumban. Idézem programunkat:

- A gyermekeket, diákokat segítse abban, hogy a keresztény értékekre építve művelt emberré, gazdag (szépre, jóra fogékony) személyiséggé, Istent és embertársait szerető, életszentségre törekvő, felelős polgárrá, tisztességes és emberséges, alkotásra és boldogságra képes emberré váljanak.

- A gyerekek, szülők, partnerek, környezet elégedettségére törekedjék, ezen belül: a hitéletbeli fejlődés, a tudás, a fegyelem, a továbbtanulásra való felkészítés fontosságát hangsúlyozza.

- A gyermekek, diákok morális és esztétikai szemléletét alakítsa, kognitív és kommunikációs képességeinek, az értékes tudás és az értékes alkotások iránti igényét fejlessze.

- A tanítási tartalmak feldolgozásának folyamatában ismereteket közvetítsen, alapvető képességeket és alapkészségeket fejlesszen.

- Megalapozott, érvényes és személyes értékrendet alakítson ki.

- A kudarc- és sikertűrés készségeit fejlessze.

- Az önálló, felelős állásfoglalás, cselekvés alapjait és (életkornak, fejlettségi foknak, saját személyiségjegyeknek megfelelő) készségeit kimunkálja.

- Magas színvonalú és sokrétű ismeretközléssel és hatékony szakmai munkával fejlessze a tanulók önálló problémamegoldó, gondolkodó képességét, készségét és a kreativitást.

- Nagy művészek, tudósok hithez, egyházhoz való viszonya, a gondolkodásra, a szellem fejlődésére gyakorolt hatását példaként állítsa.

- Magyarságunk gyökereit megismertesse (nyelv, történelem, magyarságtudat)

- Hagyományainkat, ünnepeinket megismertesse, átörökítse, élővé tegye (táncház, népdalkörök, kézműves foglalkozások, stb.).

- A mozgás és az egészséges életvitel igényét kialakítsa.

- A nevelés az intézmény sajátos eszközeinek és módszereinek felhasználásával a tanulók szocializációját, kiegyensúlyozott és egészséges testi és lelki fejlődését, tanulását, a sikeres életpályára való felkészítését segítse, keresztény személyiségét

Az iskola egyházi jellegéből fakad, hogy az egyházi kultúrát minél jobban meg kell ismertetnünk.

Ennek elemei: a liturgiába való aktív bekapcsolódás, az egyház kultúrateremtő szerepének, a szellemi fejlődésre gyakorolt hatásának megismertetése.

A magyar nyelv művelése iskolánk hagyományaiban mindig kiemelkedő szerepet kapott. A magyar irodalom, történelem, valamint a népművészet különböző ágainak ismerete megszeretteti tanulóinkkal a magyar kultúrát, elmélyíti gyökereit, és felvértez az idegen hatások kritika nélküli befogadása ellen. Fontosnak tartjuk a határainkon túli magyarság kultúrájának, helyzetének megismertetését, és törekszünk személyes kapcsolatok kialakításával - akár testvériskola szinten is - a közös kultúra ápolására. Hazánk történelme nem érthető meg a Kárpát-medence más népei történelmének és kultúrájának ismerete nélkül.

Az idegen nyelvek, a földrajz és a világtörténelem lehetőséget teremt a más népekkel, nyelvvel, kultúrával való találkozásra.

A természettudományok (fizika, kémia, biológia) feladata, hogy bemutassák a teremtés szépségét, az ember felelősségét, a technikai haladás kétarcúságát. Tanulóinkat ösztönözzük és segítjük a különböző pályázatokon, előadásokon és versenyeken való részvételre.

A természettudományok "anyanyelvét", a matematika oktatását kiemelten szorgalmazzuk, és felvételi rendszerünk fontos pillérének tekintjük.

Az informatika a mai világ egyik kulcskérdése és különleges nyelve lett, ezért a számítástechnika iskolai oktatásra különleges figyelmet szentelünk. Igyekezünk megtanítani a fiatalokat a felelős használatára és használatakor felmerülő gyakorlati és az erkölcsi szempontokra.

Tehetséggondozásról a következőket fogalmaztuk meg a Pedagógiai programban

Iskolánk régi hagyományokkal rendelkezik ezen a téren.

A szakkörök, érdeklődési körök, a tehetséggondozás legfőbb eszközei.

A tehetség teljes kibontakozása és fejlesztése érdekében olyan szakköröket, ITDK, érdeklődési köröket, önképző- irodalmi- művészeti- színjátszó köröket tartunk, amelyek a kerettantervre, annak modul-elemeire éppúgy támaszkodnak, mint a mindennapi élet szükségleteire.

Folyamatosan érvényesítjük az általunk a tehetséggondozás alapjának tartott négy alapvet, melynek betartása biztosítja a komplexitást:

- az általános intelligencia, az általános intellektuális képességek, az általános műveltség fokozott fejlesztése,
- a felismert speciális képességek fokozott fejlesztése csoportos és egyéni, illetve differenciált foglalkozások megszervezésével,
- tehetséges tanulóink kreativitásának fejlesztése (többirányú, világos gondolkodás, hajlékonyság),
- folyamatos motiváció; elkötelezettség a feladataik, munkájuk, tanulásuk, kiválasztott tudományuk, keresztény értelmiségi pályájuk szerepeinek, feladatainak megoldása iránt.

A tehetséggondozás közvetlen formái az iskolában: szakkörök, versenyekre felkészítés, egyéni foglalkozás, emelt szintű képzés a gimnáziumban, nyári tehetséggondozó táborok, nyelvvizsga felkészítés.

A tehetséggondozást, képességek kibontakoztatását segítő egyéb eszközök: kiállítások szervezése a diákok munkáiból, szereplések, jutalmazás, önképzés segítése, évkönyvben megjelenítés, házi versenyek, külső szakkörök, együttműködés más iskolákkal, sportversenyeken részvétel, edzések, uniós programok, nemzetközi kapcsolatokban részvétel, művészeti képzések.

A tehetséggondozásnak része azonban az is, hogy némely tehetséges tanulónál az „elkallódást”, a tehetség „elpazarlását” próbáljuk elkerülni. Ennek része a személyes törődés, az igényes elvárások, illetve azok a tanórán kívüli foglalkozások, amelyek e dokumentumban máshol vannak föltüntetve.

Olyan egyetemi kapcsolatokat építünk ki, ahol diákjaink az egyetem által nyújtott programokba, projektekbe bekapcsolódva motivációs erőt és új ismereteket is nyerhetnek.

Helyi tanterv

A helyi tantervek iránti alapvető követelmény, hogy megfeleljenek a NAT előírásainak. Saját helyi tantervünk kidolgozásánál figyelembe vettük az OFI által elkészített kerettantervet. (A kerettantervek kiadásának és jogállásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet.)

A kötelező iskolai képzéstől ma nem várhatjuk el, hogy befejezett, lezárt tudást nyújtson, hanem a kulcskompetenciák, az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges motívumok és tanulási képességek kialakítása válik alapvető jelentőségűvé. Ebből következik, hogy a helyi tanterv - mind a felnőtt-társadalom, mind pedig a tanulók szempontjából - alapvető értéként kezeli az iskolai tanítási-tanulási folyamatok hatékonyságát és az elsajátított tudás és kompetenciák használhatóságát, hasznosságát.

Az oktatásnak alapvető szerepe van abban, hogy a diákok megszerezzék azokat a kulcskompetenciákat, amelyek elengedhetetlenek a változásokhoz való rugalmas alkalmazkodáshoz, a változások befolyásolásához, saját sorsuk alakításához. A kulcskompetenciák azok a kompetenciák, amelyekre minden egyénnek szüksége van személyes boldogulásához és fejlődéséhez, az aktív állampolgári létehez, a társadalmi beilleszkedéshez és a munkához.

A kulcskompetenciáknak és a kiemelt fejlesztési feladatoknak tanításunkra gyakorolt hatását, valamint a tantárgyi rendszer részletes indoklását a helyi tanterv tantárgyi követelményeinek kidolgozásaiban részletezzük.

Tantárgyi szerkezet és óraszámok

Kötelező tantárgyak és minimális óraszámok a 9–12. évfolyamon

Óraterv a kerettantervekhez – 9–12. évfolyam, gimnázium				
Tantárgyak	9. évf.	10. évf.	11. évf.	12. évf.
Magyar nyelv és irodalom	4	4	4	4
I. idegen nyelv	3	3	3	3
II. idegen nyelv	3	3	3	3
Matematika	3	3	3	3
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	3	3
Etika			1	
Biológia – egészségtan		2	2	2
Fizika	2	2	2	
Kémia	2	2		
Földrajz	2	2		
Ének-zene	1	1		
Vizuális kultúra	1	1		
Dráma és tánc/Mozgóképkultúra és médiaismeret*	1			
Művészetek**			2	2
Informatika	1	1		
Technika, életvitel és gyakorlat				1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
<i>Osztályfőnöki</i>	1	1	1	1
Szabandon tervezhető órakeret	4	4	6	8
Rendelkezésre álló órakeret	35	36	35	35

* A két tantárgy valamelyikének választása kötelező.

**11–12. évfolyamon a négy művészeti tárgy (Ének-zene, Vizuális kultúra, Dráma és tánc, Mozgóképkultúra és médiaismeret) kerettanterveiből szabadon választhatóan tölthető fel a Művészetek órakerete.

A kerettantervek által előírt tartalmak a tantárgyak számára rendelkezésre álló időkeret kilencven százalékát fedik le. Egy heti öt (évi 180) órás időkerettel rendelkező tantárgy kerettanterve tehát heti fél (évi 18) óra szabad időkeretet biztosít a tantárgy óraszámán belül a

pedagógusnak, melyet a helyi igényeknek megfelelően a kerettanterven kívüli tantárgyi tartalommal tölthet meg.

Az emelt szintű tanórák célja

Felkészít az emelt szintű írásbeli és szóbeli vizsgarészekre; az emelt szintű feladatsor jellemzőinek figyelembevételével, a nyelvi- irodalmi műveltségi feladatsor típusaira készít elő, a szóbeli érettségi témakörök kidolgozásával, próba érettségivel segíti a vizsgázót.

Továbbá: az emelt szintű vizsga elsősorban a felsőoktatásban továbbtanulni szándékozó vizsgázó képességeit és ismereteit vizsgálja. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy a vizsga a jelöltektől a középszintű követelményeket meghaladó bonyolultabb ismeretszerzési eljárásokat, összetettebb rendszerezési, összehasonlítási és elemzési szempontokat várja el, valamint az olvasottság, az irodalmi ismeretek, tények, összefüggések tágabb körét kéri számon. Alapvetően tehát erre készít fel az emelt szintű tanítási óra.

Felkészítés az érettségire (középszintű; emelt szintű)

Tanulóink tanulmányaik befejezéseként érettségi vizsgát tesznek. A tantárgyi órakeretben diákjainkat felkészítjük középszintű érettségi vizsgákra. Azokból a tárgyakból, amelyeket az érettségi évében nem tanulnak, vagy az érettségi követelmények a helyi tantervtől eltérő anyagot is számon kérnek, az érettségi évében érettségire felkészítő szakkört tartunk heti két órában.

Az emelt szintű érettségire felkészülni a 11-12. évfolyamon lehetséges a tanulók választása szerint az emelt számú órakeretben. A képzés célja az emelt szintű érettségire felkészítés, továbbá az hogy diákjaink – sikeres felvétel esetén – alkalmasak legyenek egyetemi tanulmányok végzésére. A képzés magában foglalja az emelt szintű érettségi anyagát és a tananyag olyan szintű elmélyítését, hogy zökkenőmentesen be tudjanak kapcsolódni az egyetemeken folyó tanulmányi munkába.

A tanévek során tájékoztatót tart az igazgató ahol a felvétellel kapcsolatos tudnivalókról tájékoztatja a tanulókat. Ilyen a felvételi pontszámok számítása.

423/2012. (XII. 29.) Korm. rendelet a felsőoktatási felvételi eljárásról

Az érettségi pontokat a képzési területre vagy szakra vonatkozóan meghatározott két érettségi vizsgatárgy, vagy az így meghatározott érettségi vizsgatárgyak listájából a jelentkező számára legkedvezőbb két érettségi vizsgatárgy eredményei alapján kell kiszámolni, ebben figyelembe kell venni a 3. melléklet szerint a jelentkezés meghatározott feltételeként teljesített emelt szintű érettségi vizsga eredményét.

(2) Az érettségi pontok száma - a közép- és az emelt szintű érettségi vizsga esetén egyaránt - egyenlő az érettségi vizsgán az adott vizsgatárgyból elért százalékos eredménnyel.

(3) Az érettségi vizsgatárgyak százalékos eredményét az érettségi bizonyítvány, illetve a tanúsítványok alapján kell figyelembe venni.

(1) bekezdés szerinti két számítási mód közül azt kell alkalmazni, amelyik a jelentkező számára előnyösebb.

(3) A felvételi eljárásban a jelentkező összesen

a) a középiskolai osztályzatai és az érettségi vizsgákon elért százalékos eredményei átlaga alapján legfeljebb

200 tanulmányi pontot;

Magyar irodalom és nyelv – Történelem – Matematika

Választott idegen nyelv

2 évig tanult természettudományos tantárgy

Az iskolában kapott két utolsó jegy összegének kétszerese összesen 100 pont.

Az érettségi eredmény százaléka maximálisan 100 pont.

b) a jelentkezés feltételül meghatározott érettségi vizsgaeredményei alapján legfeljebb 200 érettségi pontot;

- A szakirányban megadott két felvételi tárgyban elért érettségi eredmény akár közép akár emelt szint százaléka.
- 75 % 75 pont
- 20 % 20 pont
- Összesen 200 pont
- Ha egy tantárgy van, akkor duplázzák.
- Művészeteken gyakorlati vizsga 200 pont

c) az emelt szinten teljesített érettségi vizsgákért legfeljebb 100 érettségi többletpontot;

- Nyelvvizsga bizonyítvány C típusú 28 pont,
- felsőfokú 40 pont – (ha emeltszint kötelező, akkor nincs többletpont a nyelvvizsgáért) két nyelvvizsga esetén maximum 40 pont.
- Emelt szintű érettségi, ha felvételi tárgy, akkor 50 pont, ha 30% feletti, és ennek alapján számolják a pontját.
- Más kisebb kedvezmények, sport, stb.
- Összesen csak 100 pont, akármennyi is lenne.

Emelt szintű érettségi kötelező a következő szakokon:

Emelt szintű érettségi kötelező az felsőoktatási intézményekben:

Agrár, állatorvosi	2 emelt
Erdészeti	1 emelt
Bölcsész minden szakon	1 emelt
Jogi minden szakon	1 emelt
Gazdasági gazdasz	matematika emelt
Műszaki minden szakon	1 emelt
Társadalom-tudomány	1 emelt
Pedagógus	1 emelt
Orvosi	2 emelt

Minden szaknál fel van tüntetve, hogyan kérik, vagy nem kérik az emelt szintű érettségi eredményt.

Emelt szintű tantárgyak választásának rendszere és óraszámjai

Emelt és közép szintű érettségire felkészítő tárgyakat úgy lehet választani, hogy a táblázat egy-egy oszlopából lehet egy-egy (nem azonos) tárgyat választani.

Emelt és közép szintű érettségire felkészítő természettudományos tantárgyak választásának feltétele, hogy a tanuló a megelőző lezárt félév végén az adott tárgyból legalább közepes osztályzatot szerezzen.

A választott tárgyat leadni a 12. év elején lehet, ill. indokolt esetben 12. évfolyamon félévkor.

Emelt szintű sáv 1 11-12. évfolyamon	Emelt szintű sáv 2 11-12. évfolyamon	Érettségire felkészítő „foglalkozások” 12. évfolyamon
Magyar nyelv és irodalom	Történelem	Informatika
Matematika	Fizika	Földrajz
Biológia	Kémia	Hittan
	Biológia	Rajz - művészettörténet

		Testnevelés
Informatika	Informatika	Ének

Az érettségire felkészítő természettudományos tantárgyak óraszámjai:

• Évfolyam	9	10	11	12
• Matematika-közép	3	3	3	4
• Matematika-emelt			5	6
• Fizika közép	2	2	3	
• Fizika emelt		2	4	
• Kémia közép	3	2		
• Kémia emelt			2	4
• Biológia közép		2	2	2
• Biológia emelt			2	2

Már működő „emelt szintű” csoportba való bekapcsolódáshoz különbözeti vizsga írható elő.

Az emelt szintű érettségire felkészítő képzésre a 10. évfolyam második félévben kell az iskola által kiadott jelentkezési lapon jelentkezni.

Fedezzük fel a tehetségeket

Egy iskola teli van tehetségekkel, csak diákokra erőltetett NAT-ban megfogalmazott tudás nagyos sokszor elfojtja. Ám időnként egy-egy megvillan. Óra után megkérdezi, hogy elhozhatná-e az otthon készített dolgozatát, vagy egy példát, amin gondolkodik, munkájának eredményét. Döbbsen tapasztaljuk, hogy milyen mélyen beleásta magát egy-egy témában, mennyire olvasott, s micsoda gyűjteménye van. Türelmesen olvasd el, lásd el tanácsokkal, javasolj irodalmat, időnként kérdezz meg, mennyire halad. Nem véletlen, hogy tudósok, művészek gyakran hivatkoznak arra, hogy gyenge tanulók voltak, de szívesen emlékeznek vissza egy-egy tanárra, aki észrevette kreativitását, támogatta, biztatta és ellátta tanácsokkal.

Tehetséggondozás teendői

E téren óriási a felelősségünk, hogy ne legyünk a tehetségek temetői. Egyik kollégám mondta többször, hogy a magyar iskolák tehetség gyilkosok sokszor.

A tehetség néha rejtett tulajdonság, s hogy minél több kerüljön belőle felszínre, együttműködésre és kiegyensúlyozott környezetre van szükség. Ezek segítik a helyes önértékelés és értékrend kialakulását. Nagyon fontos, hogy időnként figyeljünk ne csak arra, hogy mit mondott hibásan, vagy mit nem tudott a diák, hanem arra amit tud!

Legyenek kreatív óráink, ahol mindenki megmutathatja, hogy mihez ért. Voltak ilyen műsorok a TV-ben is, hogy Ki mit tud?

A tehetségek felfedezését és gondozást építsük be munkánkban. Keressük és vegyük észre, hogy ki miben tehetséges. Járjuk körbe, de ne akarjunk azonnal belőle OKTV győztest, vagy kitűnő tanulót. Hagyjuk fejlődni, de ne feledjük el. Ahogy *Babits Mihály* az „*Elbocsátott vad*” című versében fogalmazza Isten és ember kapcsolatáról:

Nem hiszek az Elrendelésben,
mert van szívemben akarat,
s tán, ha kezem másképp legyintem,
a világ másfelé halad.
Mégis érzem, valaki néz rám,
visz, őriz, ezer baj között,
de nem hagy nyugton, bajt idéz rám,
mihelyt gőgömben renyhülök.

Ez a valaki tán az Isten,
akitől bújni hasztalan.
Nem hiszek az Elrendelésben,
de van egy erős, ős uram.
Már gyermekül vermébe ejtett,
s mint bölcs vadász gyenge vadat,
elbocsátott, de nem felejtett:
szabadon sem vagyok szabad.

Ily vadra, régi hercegeknek
szokásuk volt, mondják, jelet,
aranyos nyakörvet verettek,
hogy mindég ráismerjenek.
Így hordom én is titkos örvét
annak, aki e rengeteg
ölében elfogott, de önkényt
újából elveszni engedett.

Azóta bolygok a viharban
vadmódra - de az ő jele,
erejének bélyege rajtam
hogy ne nyughassam nélküle,
s mint szélcibált bogáncs, amelyen
a szivárvány lába pihen,
illattal telik: úgy beteljen
sóvárgással bogáncs-szívem.

Nem hiszek az Elrendelésben,
mert szabad vagyok: oly szabad,
mint a bolond bogáncs a szélben
vagy vad bozót között a vad.
«Vezessen Hozzád a szabadság!»
Így kérem olykor aki vár,
mert nem annak kell az imádság,

Semmit sem szabad eltúlozni

Az alább leírtakat ésszerűen kell használni. Nem lehet figyelem kívül hagyni, hogy a tanár nem csak rendőr, biztonsági őr, hanem egy megértő, a diákokat értelmesen és okosan szerető, őket néha erős, néha szelíd kézzel vezető, apa, édesanya, idősebb testvérként egyensúlyozó „elől járó”. Aki törekszik arra, hogy megértse és segíts a kibontakozását.

Felhasznált szakirodalom:

Törvények és rendeletek

Pedagógiai Program

Helyi tanterv

Sebő József: A katedra túloldalán

Sebő József: Osztályfőnöki füveskönyv

Klaus Mertens SJ : Felelősséget tanulni (Ignáci Pedagógiai Műhely 2.)

A szaktantárgy neve: szolgálat (Jezsuita Pedagógiai Műhely)

"Vedd a társaságért!" Ignáci Pálya és hivatás Ignáci

Csíkszentmihályi Mihály: Reed Larson Kamasznak lenni
Jelenits István: Küldetésben
Tari Annamária: Y generáció
Tari Annamária: Z generáció
Tari Annamária: Generációk online
Jelenits István: Valaki beszél
Böjte Csaba: A szeretet bölcsője
Babits Mihály összegyűjtött versei